

Onko sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisilla digiloikkaan riittävä osaaminen?

OECD:n tutkimuksen mukaan 49 %:lla suomalaisista 16–65-vuotiaista on hallussaan perustietotekniikkataidot tai ei ole lainkaan tietotekniikkataitoja. Tosin nuoremilla 25–35-vuotiailla on huomattavasti paremmat taidot kuin 50–65-vuotiailla. Kuluttajabarometrin mukaan elokuussa 2016 89,8 %:lla kotitalouksista on internet-yhteys. Sähköpostin kirjoittaminen tai netin selailu eivät kuitenkaan riitä työelämän tietotekniikkataidoiksi nopeasti muuttuvassa maailmassa.

Kansallisen Sote-tieto hyötykäyttöön -strategia 2020 tavoitteena on tukea sosiaali- ja terveydenhuollon rakenneuudistusta ja kansalaisten aktiivisuutta oman hyvinvointinsa ylläpidossa. Sosiaali- ja terveydenhuollon rakenneuudistuksen edellytyksenä on, että tiedonhallinta ja sähköiset palvelut tukevat uusia rakenteita ja toimintatapoja.

Sosiaali- ja terveydenhuollon sähköisillä palveluilla tarkoitetaan kaikkia palveluja, joissa käytetään tieto- ja viestintätekniikkaa. Sähköiset palvelut käsittävät mm. sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten väliset konsultaatiopalvelut, asiakkaille suunnatut omahoitopalvelut, ajanvarauspalvelut ja kansallisen Kanta-palvelun. Sähköisten palvelujen hyödyntämisen tavoitteena on tasapuolinen, vaikuttava ja asiakaslähtöinen sosiaali- ja terveystalouden saatavuus.

Kansalaisten tulisi pystyä käyttämään näitä uusia sähköisiä palveluja ja niiden perusteella arvioimaan ja edistämään omaa hyvinvointiaan, ennaltaehkäisemään sairauksia sekä kommunikoimaan ammattilaisten kanssa. Tosin perinteisiä palveluja ei voida kokonaan korvata sähköisillä palveluilla. Lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisilla tulee olla valmiudet käyttää useita eri asiakas-/potilastietojärjestelmiä ja uusia sähköisiä palveluja sekä tukea asiakkaita/potilaita palvelujen käytössä. Kaikki tämä unohtamatta tietosuojan ja tietoturvan liittyviä asioita.

Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöllä tulee olla monenlaisia taitoja, sekä teknisiä että ammatillisia, mukaan lukien uusien innovaatioiden kehittämisessä

mukana olevien tiedonhallinnan erityistaidot. Tietotekniikkataitojen lisäksi tarvitaan ongelmanratkaisutaitoja, johtamisen taitoa, vuorovaikutustaitoja ja tiimityötaitoja.

Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten tulisi osata kirjata laadukkaasti asiakkaiden/potilaan hoito-/palvelutapahtumiin liittyvät tiedot, jotta sosiaali- ja terveydenhuollossa syntyvää tietoa voidaan jalostaa tietämykseksi, joka auttaa niin palvelujärjestelmää kuin yksittäistä kansalaistakin terveyden ja hyvinvoinnin edistämässä. Kehittämistyön painopisteen tulee siirtyä tiedon keräämisestä ja siirtämisestä siihen, että tietoa voidaan entistä paremmin hyödyntää. Pelkkä tieto ei toimintaa muuta, vaan tarvitaan myös johtamista sekä kykyä tulkita ja ymmärtää lukujen merkitys ja tehdä niiden perusteella toimintaan vaadittavia muutoksia.

Suurimmalla osalla ammattiin valmistuvista nuorista on perustietotekniikkataidot hallussaan. Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten perus-, jatko-, täydennys- ja työpaikkakoulutuksien sisällöissä on oltava tiedonhallinnan, tietosuojan, tietoturvan ja tietojärjestelmien käyttöön liittyviä opintoja. Kuitenkin suurin osa henkilöstöstä on käynyt peruskoulutuksensa ennen digitalisaation tuloa. Työntekijöiden tulisi pystyä ylläpitämään nykyisiä taitoja, mutta myös oppia uusia taitoja muuttuvassa maailmassa. Työnantajilla onkin haaste kannustaa työntekijöitään kouluttamaan itseään, mutta myös järjestää tarvittavaa täydennyskoulutusta.

Tämän lehden osaamiseen liittyvissä artikkeleissa kuvataan osaamisvaateita sekä sairaanhoitajien ja lääkäreiden tiedonhallinnan erityspätevyyksiä, jotka voi osoittaa työssä oppimisella ja jatkokoulutautumisella. Kyseiset erityspätevyyden omaavat henkilöt ovat vain pieni osa sosiaali- ja terveydenhuollossa toimivista henkilöistä. Kuinka jatkossa taataan, että myös muulla henkilöstöllä on tarvittava osaaminen?

Kristiina Häyrinen
päätoimittaja